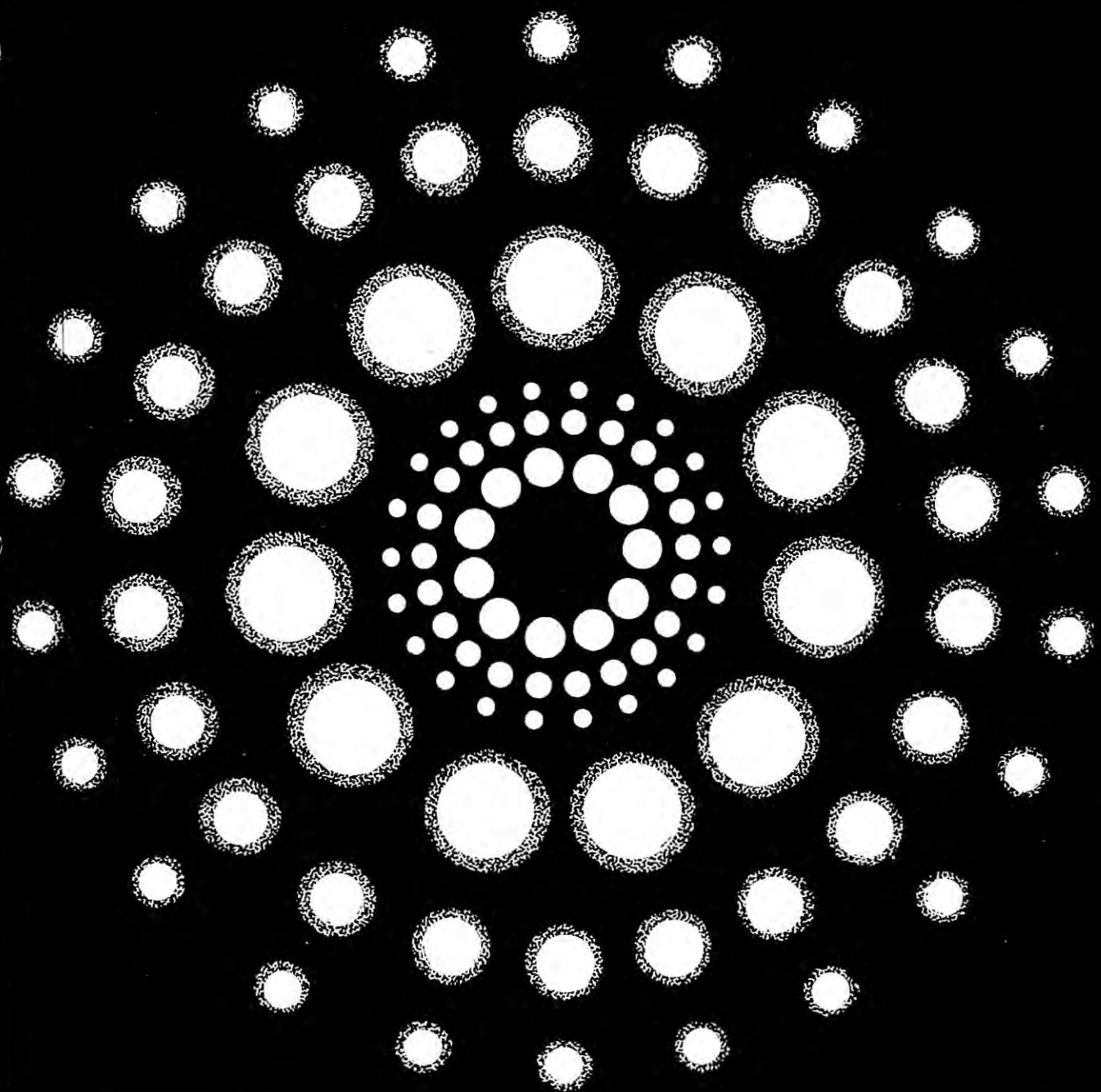

Norsk industri og De Europeiske Fellesskap

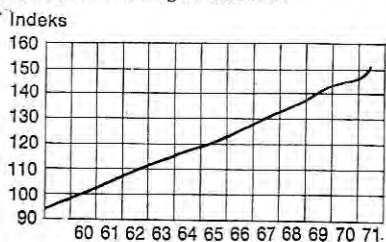

Industrien - drivkraften i vårt samfunn

Industrien har vært drivkraften i den nesten eksplorative forbedringen av leveforholdene i Norge. Industrien er hovedgrunnlaget for velstanden. Den er Norges største arbeidsplass, som gir livsgrunnlag for mer enn fjerdedelen av landets befolkning. Denne vår viktigste næring bidrar med nesten en tredjedel av hele verdiskapningen — nasjonalinntekten — i vårt land. Veksten i industrien har gitt nytt arbeide og høyere levestandard for de mange som har forlatt våre modernæringer. Den økende produksjon i industrien danner også grunnlaget for andre næringer som handel, transport, og muliggjør utbygging av undervisning, kulturaktivitet og andre former for tjenesteytelser.

Næringen vil stadig stå for et økende utbud av varer, denne produksjonen vil skje ved sterkere innsats av teknikk og moderne arbeidsmetoder. Økt produktivitet gjør at vi både kan ta i bruk flere varer og samtidig flytte arbeidsinnsatsen over til de tjenesteydende næringer. Dette fører til at den økonomiske vekst gir større bredde i tilbudene.

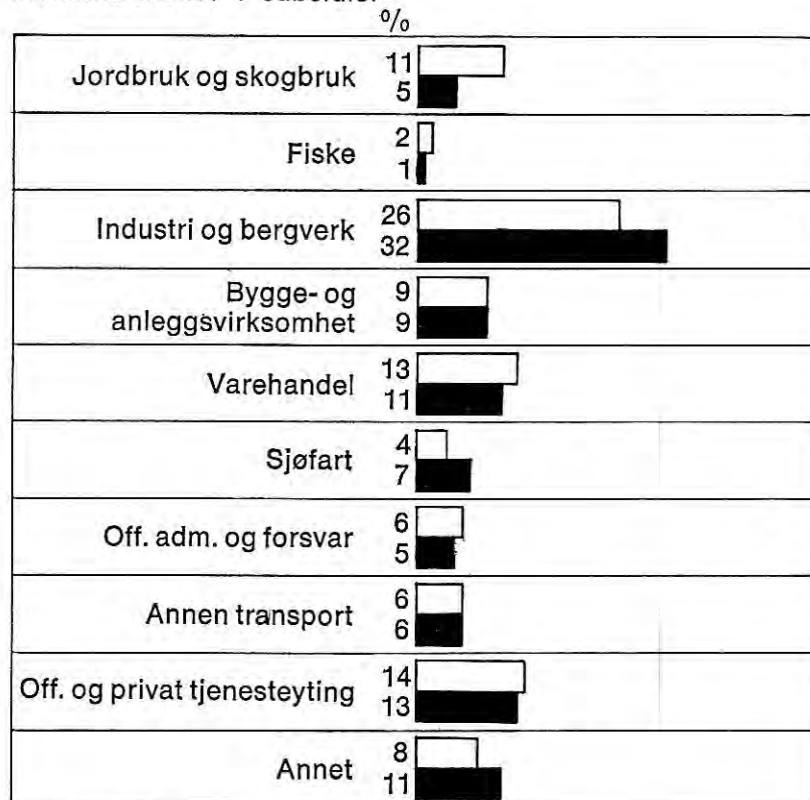
Reallønnsutvikling i industrien

*Kompensasjon for prisstigning i forbindelse med innføring av merverdiavgift pr. 1. januar 1970 er ikke regnet med i denne indeks.

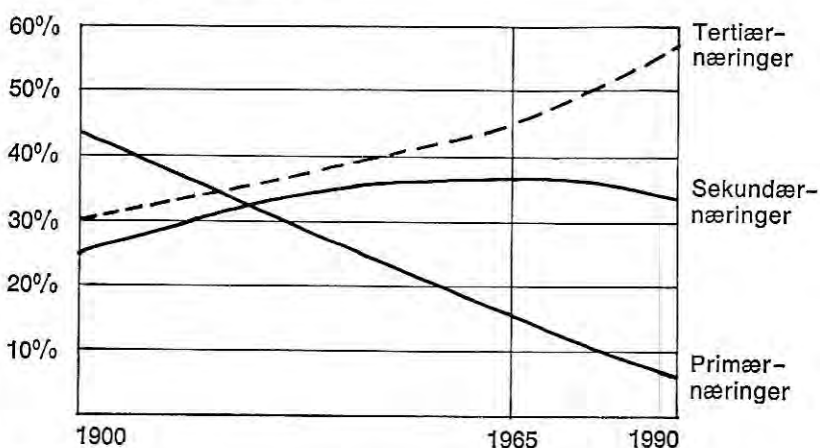
Landets yrkesbefolkning og faktorinntekt prosentvis fordelt på næringer, 1970.

Faktorinntekt = Nettonasjonalprodukt ÷ indirekte skatter + subsidier

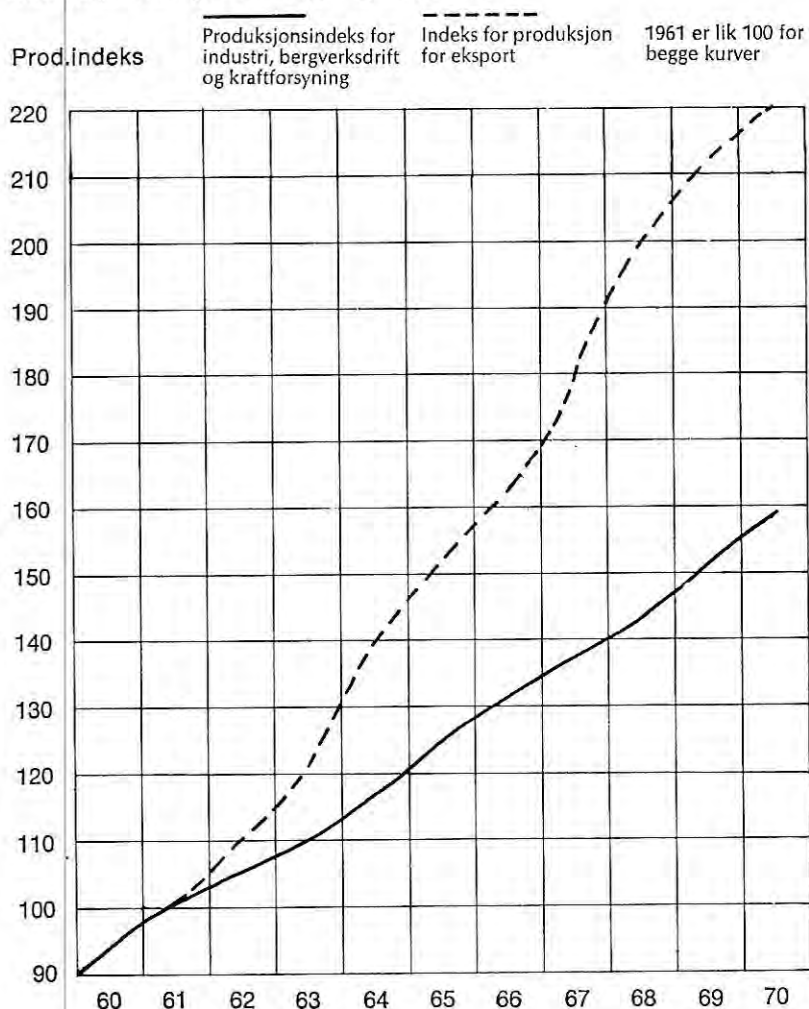

□ Yrkesbefolkning ■ Faktorinntekt

Sysseissettingens utvikling

Industriproduksjonens stigning 1960 - 1970

Internasjonal arbeidsdeling

For å utnytte mulighetene til øket produktivitet, må industrien gå utenlands med sine produkter. Gjennom en spesialisering i industrien deler landene arbeidsoppgavene mellom seg. Hver for seg er de for små til å føre veksten videre.

Økt produksjon er knyttet sammen med sterkt øket handel. Fra 1961 til 1970 steg industriens produksjon med 59 prosent. Den delen av vår industriproduksjon som gikk til eksport ble mer enn fordoblet — og steg med 120 prosent. Denne utviklingen har bygget på en friere handel landene imellom. Men det har vist seg politisk vanskelig for alle land å avskaffe all toll. På grunn av ulikheter i produksjonsforhold og samfunnsstruktur er landene interessert i å beskytte sin egen næringsvirksomhet. — Et virkemiddel for dette er toll.

For grupper av land med noenlunde like forhold er det lettere å skape innbyrdes tollfrihet. Dersom man samtidig opptre med felles tollpolitikk utad, kalles samarbeidet en tollunion. Slike samarbeidsordninger tar bl. a. sikte på å stimulere arbeidsfordelingen innenfor området. Forskjellige økonomiske organisasjoner har i etterkrigstiden arbeidet for å fortsette frigjøringen av handelen.

I det siste 10-år har Norge deltatt i EFTA der Storbritannia, Sverige, Danmark, Portugal, Sveits, Østerrike, Finland og Norge har fjernet tollene seg imellom. EFTA ble dannet i 1958 som en foreløpig ordning inntil markedssplittelsen mellom EFTA og EF — de indre seks på kontinentet — kunne bli løst. En slik løsning vil nå foreligge ved at Storbritannia, Irland, Danmark og Norge kan tilsluttes Fellesskapet, mens de nøytrale EF-land tar sikte på spesielle avtaler.

Hvordan virker EF-tollen?

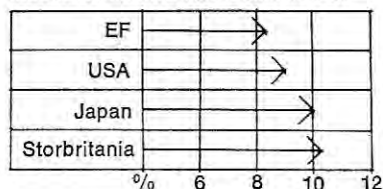
Generelt sett er den tollbeskyttelse EF-området omgir seg med omtrent like høy som i Norge, men lavere enn USA's og Japan's. De øst-europeiske land har en full statsregulering av importen. EF-tollmuren er relativt høy for produkter som det er svært viktig for Norge å eksportere — f. eks. aluminium, ferrolegeringer, treforedlingsprodukter og fisk. Dette skyldes at EF-landene mener at deres egen industri er svak nettopp på disse feltene. Dersom vi analyserer økningen i Norges eksport til EF og EFTA i de ti siste årene, ser vi klart hvordan tollmuren virker. I det siste 10-år har den relative eksportøkning til EF og EFTA vært omtrent like stor. En betydelig del av eksportøkningen til EF består av varer som ikke er tollbelagt, varer med liten toll, eller varer der det normalt er toll, men hvor Norge har hatt fri-tollkvoter. Enkelte har tolket den betydelige eksportøkningen til EF som et bevis på at vi kan eksportere dit uten problemer selv om vi står utenfor.

I løpet av de siste 10 år har norsk eksport til EF økt med litt over 3,5 milliarder kroner, til i alt over 5 milliarder. Råvarer, skip og ubearbejdede metaller står for 3 milliarder av økningen bearbejdede varer — de varer det er toll på — har økt med 0,5 milliarder. Til EFTA, der vi har tollfrihet for alle industrivarer, har eksporten av bearbejdede varer økt med 3,3 milliarder kroner, mens økningen av råvarene og ubearbejdede metaller er på ca. 2,6 milliarder. De tollkvotene som hittil har gitt oss tollfri adgang for viktige eksportvarer til EF, vil med tiden falle bort.

Hvordan er EF-tollen bygd opp?

Det karakteristiske er at tollsatsene øker med graden av bearbejdelse. De områder som bygger opp en tolltariff vil gjerne slippe inn råvarer og halvfabrikata til lav toll. Men de vil selv prøve å stå for videreforedlingen, dvs. den delen av produksjonsprosessen hvor en betydelig del av verdi- og inntekts-skapningen skjer. Et typisk eksempel er aluminium-halvfabrikata. 88 prosent av Norges eksport av disse produkter gikk i 1970 til EFTA, 3 prosent gikk til EF. Dersom Norge blir utenfor, eventuelt avhengig av ufullstendige handelsavtaler, vil vi få store vanskeligheter med den videre utviklingen bort fra ensidig råvareproduksjon.

Indeks for tollnivå i handelsområder

EF-tollsatser for enkelte viktige norske eksportprodukter.

Varesalg:

Papir ● →	12%
Råaluminium ● →	7%
Aluminium halvfabrikata ● →	12%
Frossen fiskefilet ● →	15%
Fiskehermetikk ● →	25%
PVC ● →	16%
Ferrosilicium ● →	10%
Jern og stål ● →	6-7%
Råmagnesium ● →	8%
Kapitalvarer ● →	7-10%
Møbler ● →	11%
Radioutstyr o. l. ● →	14%

Norsk eksportstruktur til EF og EFTA 1959/1970

		Eksport, løp.kr. i millioner		Økning	
		1959	1970	I abs. tall	i %
RÅVARER, m. v. Tollfrie, eller lav toll, fri- tollkvote. Tremasse, malmer, forstoffer, avisapir, skip, brenselstoffer	EF	581	2217	1636	282
	EFTA	584	1702	1118	191
UBEARBEIDEBE METALLER Jern, stål, aluminium, ferro- legeringer, magnesium, m. v. (delvis tollkvoter)	EF	461	1999	1538	334
	EFTA	561	2037	1476	263
ANDRE VARER Bearbeidede varer med toll til EF	EF	464	988	524	113
	EFTA	1104	4426	3322	301
Totalt	EF	1506	5204	3698	246
	EFTA	2249	8165	5916	263

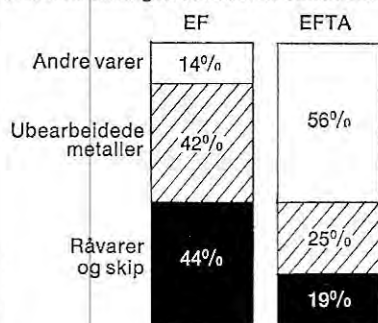
Nye utfordringer

Arbeidskraften i Norge blir stadig bedre skolert. Det reiser seg et krav om mer meningsfylt arbeid, et ønske om å engasjere seg i mer krevende og avansert produksjon, arbeid som ikke bare er mer tilfredsstillende for den enkelte, men som også gir ham bedre inntekt.

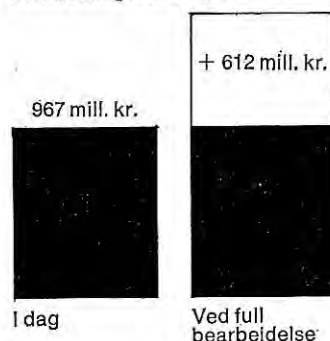
Ønsket om et bedre miljø både på arbeidsplassene og ellers, vil også lettere kunne imøtekommes av en industri som lager avanserte ferdigprodukter.

Dette vil i praksis først og fremst si en utadvendt verkstedindustri, bearbeidelse av våre treforedlingsprodukter, videreforedling innenfor aluminium, gryteferdige fiskeprodukter og at vi foretar en industriell utnyttelse av oljen.

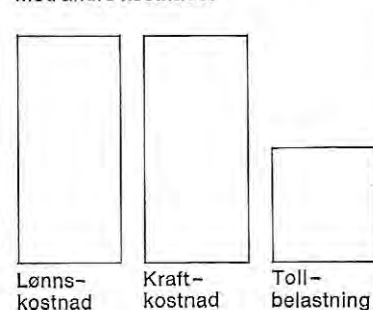
Eksport-økning til EF og EFTA fra 1959 til 1970. Varegruppens prosentvis andel av økningen til hvert av områdene.

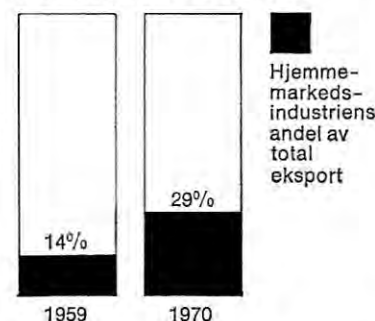
Treforedlingsindustriens bearbeidingsverdi 1970

Tollbelastningen til EF for norsk aluminiumsindustri 1971 sammenlignet med andre kostnader

«Hjemmemarkedsindustriens» andel av eksporten i 1959 og 1970.

Sterk konkurranse for industrien uansett

Medlemskap vil bety sterkere konkurranse for en del norske industribedrifter, som hittil har solgt meget av sin produksjon på hjemmemarkedet. Det er sannsynlig at enkelte må legge om, og noen vil kanskje måtte innstille. Konkurranspress og omlegging har imidlertid lenge vært en del av industriens hverdag. Ved EFTA-medlemskapet har den norske industri lært å leve i et marked på 100 millioner mennesker. De tradisjonelle hjemmemarkedsindustrier har som helhet tapt en del av markedet hjemme og i stedet — med hell — gått inn for en større eksport.

I løpet av 60-årene har de tidligere såkalte «hjemmemarkedsindustriene» økt sin andel av den totale eksporten fra 14 prosent til 29 prosent.

Medlemskap i EF vil bety nye utfordringer. Hvis vi eventuelt tenker oss former for begrensede handelsordninger med EF, vil vi neppe få beskyttelse for noen deler av industrien. Dersom Norge skulle få en frihandelsordning av samme type som den Sverige er tilbuds, ville viktige norske eksportindustrier — tilsvarende halvparten av eksporten — bli rammet av unntaksordningen, mens de øvrige deler av industrien ville få full konkurranse. En konkurranse som for de «utsatte» industrier ville bli hardere enn ved fullt medlemskap fordi norsk økonomi som helhet ville bli svekket. Uansett hvilken markedsløsning vi velger, vil konkurransepresset bli stort fra andre land. Norge har bundet seg til en liberal handelspolitikk, og for utenlandske storprodusenter er det enkelt å hoppe over selv en betydelig

tollmur med en liten del av produksjonen dersom de først er interessert i å «ta» det lille norske markedet.

I en enstemmig uttalelse fra Hovedstyret i Norges Industriforbund — som er sammensatt av representanter fra de forskjellige grener av industrien og de ulike deler av landet — blir det fremholdt at man innen alle deler av industrien har innsett at Norge ikke bør isolere seg fra deltagelse i det utvidede europeiske samarbeid. Bedrifter som ikke ser noen umiddelbare fordeler i form av muligheter til å selge til et større marked er interessert i at deres kunder i Norge, hvis virksomhet er avhengig av eksport, oppnår de beste markedsforhold og muligheter for ekspansjon. Andre bedrifter og bransjer, som særlig arbeider på det norske forbruksmarked, antar at den norske økonomi i sin almindelighet er god og sunn, vil deres avsetningsmuligheter være best sikret,

Mekaniske Verksteders Landsforening, har foretatt en undersøkelse over sine 400 medlemsbedrifters syn på EF-medlemskap. I konklusjonen på undersøkelsen heter det bl. a.: «Vel $\frac{1}{3}$ av bedrifter som har svart, har gitt uttrykk for at de anser EFTA-mulighetene for helt eller nesten uttømt. Det hevdes av et flertall av disse bedriftene at fri adgang til EF er nødvendig dersom den spesialiseringsprosess som er hovedgrunnlaget for ekspansjonen, skal kunne fortsette. Det er forbausende mange små og middels store bedrifter som hevder dette syn. Den offensive innstilling som synes å komme så markert frem i vår undersøkelse er likelig fordelt på store og små bedrifter.»

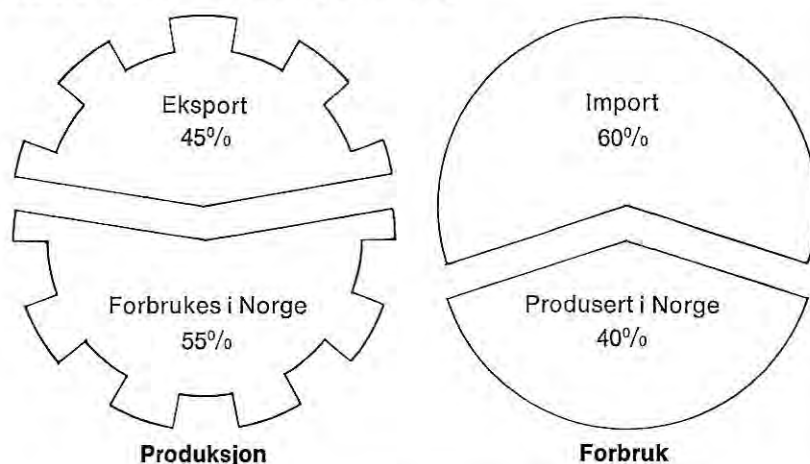
Vitenskap i felleskap

Deltagelsen i et utvidet europeisk Fellesskap vil også gjøre norsk industri delaktig i det teknologiske og vitenskapelige samarbeide som foregår innenfor Fellesskapet.

Når de viktigste industrilandene i Vest-Europa samler seg innen det utvidede EF, må vi vente at det teknologiske miljø samles innen dette området. Som medlem kan Norge få stimulans til forsknings- og utviklingsarbeidet i industrien.

EF prøver også på Fellesskapsbasis å legge til rette offentlige innkjøpsordninger og utviklingskontrakter for industri som vil utvikle nye produkter. EF har særlig understreket at dette skal gjelde områder hvor også mindre land kan delta — f. eks. miljøvern, bygningsvesen, trafikkavvikling og utnyttelse av havområder. Ved dette får vi fordeler vi bare kan oppnå ved internasjonalt samarbeide, og som særlig et lite land har stor nytte av.

Vare-eksport fra, og vare-import til Norge

● Moderne industri trenger internasjonale spilleregler

Tollunionen i Fellesskapet har som formål å utvikle en økonomisk fornuftig arbeidsdeling mellom samarbeidslandene og dessuten å legge opp felles spilleregler i handelen med andre land. EF ønsker ikke å bremse handelen med land utenfor EF, men å beskytte de fordeler Fellesskapet skaper. Fellesskapet har innført vidtgående tollnedsattelser for u-landene og tatt gjentatte initiativ for reelle og gjensidige tollreduksjoner i verdenshandelen.

Det felles marked gjør det også mulig i samarbeid å styre utviklingen i produksjon og økonomi, slik at enkelte land ikke skal lide under forvriddinger eller kunstige virkninger som tiltak i andre land fører til.

● Dette knytter seg særlig til konkurranselovgivningen, statlige støttetiltak og annen reguleringsvirksomhet. For å få effektiv kontroll med prisstigning, forurensning og mektige multinasjonale konserner, er det nødvendig med et samarbeid av den typen som er lagt opp i EF.

Det samme gjelder løsningen av distriktsproblemer, der særlig Norge med sine store oppgaver og små ressurser vil kunne få stor nytte av fellesskapsinnsatsen. Industrien er avhengig av slike internasjonale spilleregler om den skal tjene målene for det norske samfunn.

Trygghet for industrien

Dersom vil bli stående utenfor et utvidet Fellesskap, vil industrien måtte planlegge og arbeide under større usikkerhet. Følgende eksempel kan illustrere dette: For avisepapir, magnesium, sink og ferrolegeringer har EF i prinsippet tollsatser, — for disse produktene nyter vi godt av tollfrie kvoter i dag. Tollkvoter er egentlig et fremmedelement i en tollunion — vi har ingen garanti for at de opprettholdes. Dersom Norge blir stående utenfor, må industrien regne med den mulighet at de kan bli fjernet. Denne usikkerhet har selvsagt konsekvenser for investeringer og planlegging. Ved å være med kan den norske industri arbeide ut fra de samme krav og forutsetninger som gjelder for våre viktigste konkurrenter. Vi kan være mer sikre på at konkurrentene på vesentlige områder ikke får fordeler vi må unnvære, og tilsvarende at vi ikke stilles overfor krav som ikke også våre europeiske konkurrenter møter.

Klar tale fra industrien selv

Den norske industrien har gjennom sin organisasjon, Norges Industriforbund, ved gjentatte enstemmige anbefalinger gått inn for forhandlinger med sikte på fullt medlemskap i et utvidet europeisk Fellesskap. Norske Håndverks- og Industribedrifters Forbund har avgitt uttalelser om norsk medlemskap i EF som fullt ut svarer til de uttalelser Industriforbundet har avgitt. Industriens internasjonale forbindelser og erfaring har gitt tro på internasjonalt samarbeid. Norges erfaringer viser dessuten at et mest mulig forpliktende samarbeid er særlig tjenlig for de små land. Industriens sterke anbefaling for tilslutning til det utvidere Europeiske Fellesskap bygger på erkjennelsen av Norges store avhengighet til omverdenen.

Vi eksporterer ca. 45 prosent av de varer vi produserer og vi importerer ca. 60 prosent av de varene vi bruker. 80 prosent av denne handelen skjer med de landene som vil være tilknyttet et utvidet EF. Den indre utvikling i vårt land henger nøye sammen med det som skjer utenfor våre grenser, — derfor er det viktig å få medbestemmelsesrett i det internasjonale samfunn. Norges eneste mulighet til å oppnå dette er gjennom tilslutning til EF, fordi vedtakene her er forpliktende og fordi det er EF-landene vi allerede har de mest omfattende forbindelser med på alle områder.

De enkelte industrigrupper

Flere bedrifter og bransjeforeninger har i årsmeldinger, uttalelser, bedriftsaviser m. v. gitt uttrykk for sitt syn på et eventuelt norsk medlemskap i EF, og samtidig vurdert konsekvensene av at Norge holder seg utenfor. I korte trekk kan uttalelsene summeres opp slik:

Fettherdningsindustrien

regner med meget store, uheldige følger om EF blir utvidet med Danmark og Storbritannia og om Norge blir stående utenfor. 70 % av produksjonen blir eksportert. Tollsatsene i EF på 17 % vil kunne føre til at 60 % av eksporten vil falle bort ved en slik ordning. En kompensasjon ved levering til andre land kan det ikke regnes med. Ved en frihandelsordning vil sannsynligvis varen falle utenfor. Industrien er en viktig avtager for sildeoljeindustrien.

Frossenfiskbransjen

Innen frossenfiskbransjen har enkelte påpekt de muligheter EF byr på og fremhevet at splittelsen av Europa i to markeder har vært meget uheldig for industrien. Andre innen industrien har sett med mindre bekymring på dette problem. EF har 15 % toll på disse varer, noe som imidlertid må sies å utgjøre et handicap for de som står utenfor. Medlemskap kan gi økte muligheter til å øke den industrielle bearbeidelse av råstoffene.

Fiskehermetikkfabrikkene

Også for fiskehermetikkfabrikkene betyr EF-landene et mektig markeds-potensiell, både når det gjelder kvantum og betalingsevne. Fellestariffen for fiskehermetikk i EF ligger på 20—25 % Storbritannia er det nest største eksportmarked og avtok i 1970 20 % av eksportverdien.

Tekstilindustrien

foretrekker medlemskap i EF fremfor en tilknytning etter svensk mønster. De fleste bedrifter regner med at fjernelse av tollsatsene i EF vil muliggjøre en øket lønnsomhet i eksporten til disse land og at deres konkurranseevne på det norske marked ikke vil — eller iallfall i bare ubetydelig grad vil — svekkes ved avvikling av de norske tollsatser. Industrien regner med en fordel på det handelspolitiske område ved et medlemskap.

Treforedlingsindustrien

har i de senere år øket eksporten av

papir og papp til EFTA-land sterkt. Dersom Norge blir stående utenfor det utvidede EF, vil det bli svært vanskelig å beholde de markeder man har opparbeidet i Danmark og Storbritannia for mer foredlede produkter. På kort sikt vil dette føre til at en vesentlig større del av disse varer må forsøkes avsatt på andre og mer perifere markeder. Om en slik omlegning overhodet lar seg realisere, vil den slå ut i lavere netto salgspriser. En innskrenkning av papirproduksjonen er derfor en mulighet man må regne med. Ved medlemskap ville derimot mulighetene for videreforedling av cellulose og tremasse være betydelig gunstigere, noe som ville ha følger for bedriftenes evne til å betale for den innenlandske tømmeravvirkning.

Grafisk industri

anser at om Norge blir stående utenfor et utvidet EF, vil dette være ensbetydende med en svekket konkurransesituasjon for norsk eksportindustri generelt, noe som vil slå kraftig tilbake på den grafiske bransje. Bransjen har ikke merket større interesse for det norske marked fra utenlandske konkurrenter i EFTA-tiden, og tror ikke et medlemskap i et utvidet EF vil endre denne situasjon.

Kjemisk industri

har i EFTA-perioden hatt en sterk eksportutvikling for visse produkter som svovelsyre, ammoniakk, karbider, plastråstoffer, m. v., særlig til EFTA-land. Det er meget viktig at usikkerhet på markedssiden blir redusert så mye som mulig og at konkurransebetingelsene blir så like som mulig.

Petrokjemisk industri

Utbygging av en petrokjemisk industri krever store og kapitalkrevende anlegg med høy kapasitet som langt vil overstige hva det norske marked kan avta. En betydelig eksport vil derfor være en nødvendig forutsetning for utvikling av en norsk petrokjemisk industri. EF har tollsatser på 12—18 %, og det vil skape alvorlige vansker for eventuell utvikling av en slik industri om Norge blir stående utenfor EF.

Maling og lakk

For maling og lakk er den øvrige industriens betingelser avgjørende for synet på medlemskap. Dersom disse industrier oppnår en jevn og god vekst, vil bransjens stilling ble bedret.

Vaskemidler

Når det gjelder vaskemidler o. l. er alle de store utenlandske konkurrenter etablert i EFTA. Situasjonen blir derfor uforandret i forhold til det den er idag.

Jern- og metallindustri

har ekspandert sterkt i de siste år, særlig aluminiumindustrien, og har stor distriktsmessig betydning. Tollbarrieren mellom Norge og et utvidet EF vil for store deler av industrien primært være et spørsmål om reduserte fortjenestemarginer, men på lengre sikt vil utviklingen kunne anta mer alvorlig karakter. Med Norge utenfor et utvidet EF vil de som utbygger produksjonskapasiteten for aluminium innen f. eks. EF bli stimulert til å forsere denne utbyggingen og konkurransen vil bli ytterligere følbare og av aksellererende karakter. Stålproduksjonen i Norge vil måtte regne med betydelig inntektssvikt og vanskelighet med å opprettholde sin aktivitet. For videreforedling av aluminium er tollfri adgang til større markeder en vesentlig forutsetning for ekspansjon. Om Norge blir stående utenfor EF, vil man få en meget sterk hindring for en utvikling på dette felt.

Verkstedindustrien

har øket sin eksport vesentlig i EFTA-perioden, den utgjør nå ca. 3 mrd. kr. For flere bedrifter har eksporten til EFTA kommet nær et metningspunkt og en fri adgang til EF-markedene vil være nødvendig om den spesialiseringsprosess som ligger til grunn for eksporten skal fortsette. Konkurransen på hjemmemarkedet ventes ikke å bli særlig skjerpet ved en tollavvikling overfor EF-landene. EF vil gi Norge en sjanse til å videreutvikle og etablere en vekstkraftig norsk kapitalvareindustri. Ved en frihandelsordning eller ved å stå utenfor, vil denne mulighet bli begrenset og beskåret.

Skipsbyggingsindustrien

arbeider i et internasjonalt marked uten tollbarrierer og dette forhold vil fortsette om Norge blir medlem av EF. EF-landenes harmoniserte støttepolitikk vil gi industrien en mer fair konkurransesituasjon. Industrien står i et nært interessefelleskap med skipsfarten, og denne nærings interesse av medlemskap i et utvidet EF, har avgjørende betydning for bransjens stilling i dette spørsmål.